Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Egentliga Finlands välfärdsområde

LAUSUNTO
122/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Vammaispalvelujen johtaja Sari Hietala
Varsinais-Suomen hyvinvointialue 4.11.2025

Asiakasmaksut

- Sosiaalihuoltolakiin kirjattavaksi ehdotettu selkeytys asiakasmaksusta suhteessa asiakkaan edun arviointiin on kannatettava.
- Asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen prosessista vaikuttaa tulevan esitetyn suojasäännöksen myötä monivaiheinen. Lopputuloksen kannalta tällä ei nähdä olevan merkittävää eroa.
- Vammaispalvelulakiin ehdotetun suojasäännöksen mukaisesta maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä tulee tehtäväksi vammaispalvelulain mukainen oikaisukelpoinen hallintopäätös asiakasmaksun määräytymisestä, joten oikaisua haetaan vammaispalvelulain perusteella.
- Ensisijaisen lainsäädännön mukaisesti myönnettyjen palvelujen asiakasmaksuja voisi alentaa asiakasmaksulain mukaisesti.
- Esityksestä puuttuu oikaisumenettelyn kokonaisuuden arviointi. Maksujen vaikutusta tulisi arvioida kokonaisuutena ja tällöin jää epäselväksi se, kumpi on ensisijainen asiakasmaksulain mukainen vai vammaispalvelulain mukainen. Alennetaanko ensin ensisijaisen lainsäädännön kautta tulevien vai erityislain kautta tulevien palvelujen asiakasmaksuja. Vai arvioidaanko vammaispalvelulain mukainen tarve vasta sen jälkeen, kun ensisijaisen lain mukaiset maksujen alentamisen tai perimättä jättämisen päätökset on tehty.
- Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tämä suojasäännös olisi jossain määrin kyseenalainen, kun vammaisille henkilöille olisi erillinen suojasäännös, mutta muille samoja palveluita saaville ei. Tai ainakin positiivista erityiskohtelua tulisi tarkemmin perustella.
- Selkeämpää olisi, että asiakasmaksuihin liittyvät säännökset olisivat asiakasmaksulaissa koskien yhdenvertaisesti kaikkia palvelujen käyttäjiä.

Soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

- Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön on ehdotuksessa selkeämpi kuin vahvistetussa laissa.
- Esityksessä oleva säännös tavanomaisen elämänvaiheen tarvetta koskevasta poikkeamasta on soveltamisalaa selkeyttävä. Edelleen soveltamisalassa tulkitaan olevan epäselvyyttä erityisesti ikääntyvän väestön osalta.
- Lakien soveltamisjärjestyksessä on tulkinnanvaraa vammaispalvelulain mukaisten palvelujen subjektiivisten oikeuksien luonteesta johtuen.
- Yleislakien mukaisia palveluja ei voida priorisoida vammaisille henkilöille, koska samat palvelut tulee olla yhdenvertaisin perustein saatavilla muille samaa palvelua tarvitseville.
- Tulkinnanvaraisuutta subjektiivisten oikeuksien näkökulmasta voi aiheuttaa erityisesti määrärahasidonnaisiin palveluihin varattujen määrärahojen loppuminen